

KHS/HV
nhv@socialstyrelsen.se

Bruttolistan 2023

Bruttolistan är en lista på inkomna förslag på vårdområden för genomlysning inom systemet för nationell högspecialiserad vård. Arbetet med Bruttolistan har letts av utredare vid Socialstyrelsens enhet för högspecialiserad vård i dialog med nationella programområden (NPO).

Bruttolista

De första förslagen på vårdområden att genomlysas inkom 2018, av NPO nervsystemets sjukdomar och NPO kvinnosjukdomar och förlossning, i det arbete som beskrivits som "piloter". Därefter bad Socialstyrelsen alla NPO:er inkomma med sina förslag vilket resulterade i en "Bruttolista".

Bakgrund

Bruttolistan från 2019 bestod av 497 rader med förslag på vårdområden att genomlysas. Av dåvarande 22 NPO:er (nu 26 st.) inkom 19 st. med förslag. Utöver NPO:ernas förslag inkom även övriga aktörer med förslag. Under 2020 påbörjades en revidering av Bruttolistan som publicerades 2021. En uppdaterad version publicerades 2022.

Urval av områden att genomlysas

Önskemål från profession och tjänstemän inom hälso- och sjukvården är och har varit att Socialstyrelsen ska försöka vara så förutsägbara som möjligt gällande urval av områden som myndigheten avser att genomlysas och när detta ska ske.

Socialstyrelsens tidigare urval av områden för genomlysning har baserats på olika prioriteringsgrunder. Efter pilotområdena valdes områden som föreslagits av flera NPO:er, t.ex. neuromuskulära sjukdomar och könsdysfori. Även andra områden inom psykisk hälsa valdes ut för genomlysning då dessa skiljer sig från somatiska vårdområden i vårdkedja och vårdstruktur. Därefter valdes en omgång med områden av mer infrastrukturell art, t.ex. nationella transporter och högisoleringsvård. Parallellt har cancerområden, där fungerande överenskommelser om nivåstrukturering funnits, överförts till nationell högspecialiserad vård via ett särskilt "snabbspår". När covid-19 pandemin drabbade samhället valdes områden där professionen inte var i lika hög grad påverkade i tid och kraft, t.ex. ögonsjukdomar.

Revidering av Bruttolistan

Socialstyrelsen genomförde ett större revideringsarbete av Bruttolistan 2020-2021. Det har funnits möjlighet för NPO:erna att kommentera varandras förslag och Socialstyrelsen har bjudit in till gemensamma dialoger gällande områden där det funnits skiljaktiga meningar eller där förtydliganden kring förslagen krävts.

Socialstyrelsen efterfrågar fortsatt nomineringar från NPO av sakkunniga samt förslag på nya områden att genomlysas som ett led i vårt uppdrag att genomlysas all hälso- och sjukvård.

Det fortsatta arbetet

Under våren 2023 påbörjades genomlysning av ett flertal områden. Pågående genomlysningar är borttagna från Bruttolistan och arbetet med dem kan istället följas via vår webb. Tillsammans med sakkunniga kan respektive område ringas in mer i detalj. Detta medför att flera sakkunniggrupper eller förslag om nationell högspecialiserad vård skulle kunna skapas inom ett och samma område, t.ex. ur barn- och vuxenperspektiv. Områden som det vid årets dialoger uppnåtts konsensus kring, eller där samtal fortsatt pågår, kvarstår på Bruttolistan 2023. Områden där det pågår andra arbeten, t.ex. nationella arbetsgrupper (NAG) eller andra resurskrävande myndighetsarbeten, har vi valt att avvakta med. Områden med tydlig koppling till, eller som är samma som redan beslutade områden (f.d. riks-sjukvård) kan eventuellt behöva utredas i särskild ordning.

Konsekvensanalyserna av att koncentrera viss vård blir mer och mer komplex ju fler områden som definieras i systemet för nationell högspecialiserad vård. Därmed behöver urvalen av områden, i så stor utsträckning som möjligt, göras i samråd med professionen, via NPO-strukturen. Med den bearbetade listan görs arbetet mer förutsägbart för våra samarbetspartners och andra målgrupper. Socialstyrelsen vill vara så tydliga som möjligt med vilka områden som avses att genomlysas och när i tiden detta kan ske. Samtidigt betonas att den lista som presenteras inte ska betraktas som permanent.

Fortsatta inspel på listan välkomnas och den kommer med viss regelbundenhet också formellt revideras. Myndigheten hoppas på en fortsatt öppen och konstruktiv dialog gällande arbetet.

Områden för framtida genomlysning. Observera att benämningarna på de ursprungliga förslagen har reviderats av Socialstyrelsen. NPO:ernas ursprungliga förslag kan vara mer eller mindre specifika än vad rubrikerna nedan beskriver. Områdena är inte listade i någon prioriteringsordning.

Socialstyrelsen tar kontakt med nominerade sakkunniga i god tid innan en eventuell genomlysning startar.

Område 1: Avancerad ortopedisk kirurgi

Dessa områden är nominerade och tillstyrkta efter revision av NPO rörelseorganens sjukdomar. NPO betonar att genomlysning ska fokusera på bedömning och behandling.

Socialstyrelsens bedömning är att dessa områden kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård.

- Periacetabulär osteotomi/höftnära femurosteotomi
- Fotledsprotes
- Multiligamentära rekonstruktioner

Område 2: Barnmisshandel

Området är nominerat av NPO barn och ungdomars hälsa. I fördjupad dialog med NPO beskrivs behovet av en genomlysning gällande rimlighets- och barnradiologisk bedömning som nationell högspecialiserad vård.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård.

Område 3: Hjärttumörer

Området är nominerat och tillstyrkt efter revision av NPO hjärt- och kärlsjukdomar, som betonar att myxom är exkluderat från förslaget.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård.

Område 4: Mastocytos

Området är nominerat av NPO cancersjukdomar, NPO hud- och könssjukdomar samt NPO lung- och allergisjukdomar, som beskriver att det finns en fungerande struktur idag, men att det kan vara en komplex patientgrupp som kräver ett multidisciplinärt omhändertagande och som ofta får försenad diagnos. I fördjupad dialog är NPO:erna överens om fortsatt genomlysning inom systemet för nationell högspecialiserad vård.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård.

Område 5: Neurofibromatos typ 2

Detta område är nominerat NPO öron-, näs- och halssjukdomar och tillstyrkt efter dialog med NPO nervsystemets sjukdomar och NPO sällsynta sjukdomar med flera.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård och inkludera patientgrupper med liknande vårdbehov.

Område 6: Reumakirurgi

Området är nominerat och tillstyrkt efter revision av NPO reumatologiska sjukdomar och NPO rörelseorganens sjukdomar. I fördjupad dialog med NPO:erna betonas att området ska genomlysas med fokus på reumakirurgi för vuxna.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård.

Område 7: Thoraxdeformiteter

Området är nominerat och/eller tillstyrkt efter revision av NPO hjärt- och kärlsjukdomar samt NPO perioperativ vård, intensivvård och transplantationer. I fördjupad dialog med NPO:erna betonas att området ska genomlysas med fokus på köll- och trattbröst.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård.

Område 8: Trakealresektion/trakealkirurgi

Området är nominerat och/eller tillstyrkt efter revision av NPO öron- näs- och halssjukdomar, NPO hjärt- och kärlsjukdomar, NPO perioperativ vård, intensivvård och transplantation samt NPO kirurgi och plastikkirurgi. Området kan innefatta både maligna och benigna tillstånd.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård.

Område 9: Kronisk komplex venös sjukdom

Området är nominerat och tillstyrkt av NPO hjärt- och kärlsjukdomar. Området kan innefatta central revaskularisering och är en interventionskrävande patientgrupp som kan få livslånga komplikationer.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård.

Områden för fortsatt och fördjupad dialog

Socialstyrelsen bedömer att för följande områden behöver vi en fördjupad diskussion med NPO och andra relevanta aktörer för att ta reda på mer i detalj vad som motiverar en genomlysning samt hur och när vi i sådana fall tar oss an dessa på bästa sätt.

Avancerad hjärtkirurgi

Områden inom denna gruppering är nominerade och tillstyrkta av NPO hjärt- och kärlsjukdomar. Förslagen inkluderar:

- Åtgärder vid förvärvade eller medfödda hjärtfel exempelvis:
  - Ballongbehandling/öppen kirurgi vid CETP
  - Kirurgi vid vänsterkammaraneurysm
  - Primär arytmikirurgi vid komplicerad isolerad tricuspidalissjukdom
  - Isolerad arytmikirurgi
  - LVAD-VAD (left ventricular assist device)
- Hjärtpatologi

Socialstyrelsens bedömning är att områden inom sådan gruppering kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård. Hur vi kan ta oss an dessa bör diskuteras mer ingående med sakkunniga från NPO hjärt- och kärlsjukdomar samt relevant professionsförening.

Socialstyrelsen återkommer med inbjudan till dialog.

Barnkardiologi

Området invasiv elektrofysiologisk utredning inklusive ablation är nominerat och tillstyrkt av NPO hjärt- och kärlsjukdomar samt NPO barn och ungdomars hälsa.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård. Hur vi kan ta oss an detta bör diskuteras mer ingående med sakkunniga från ovan nämnda NPO:er.

Socialstyrelsen återkommer med inbjudan till dialog.

Primär aldosteronism

Området lateraliseringsdiagnostik vid primär aldosteronism är nominerat av NPO endokrina sjukdomar.

Socialstyrelsens bedömning är att viss vård inom denna patientgrupp kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård.

Socialstyrelsen återkommer med inbjudan till dialog.

Njurartärstenos

Kirurgisk eller interventionell behandling vid njurartärstenos är nominerat av NPO njur- och urinvägssjukdomar.

Socialstyrelsens bedömning är att detta område kan falla inom kriterierna för nationell högspecialiserad vård. Hur vi kan ta oss an detta bör diskuteras mer ingående med sakkunniga från NPO njur- och urinvägssjukdomar, hjärt- och kärlsjukdomar och medicinsk diagnostik.

Socialstyrelsen återkommer med inbjudan till dialog.

Områden där vi avvaktar andra arbeten

I dialog med NPO har flera områden identifierats där andra arbeten pågår eller som tangerar redan beslutade tillståndsområden (f.d. rikssjukvårdsområden).

Följande områden avvaktar vi därför med:

Område	Skäl för att avvakta
Avancerad högspecialiserad smärtvård (huvudvärk och utöver detta även malign och icke-malign smärta)	Nationell arbetsgrupp för migrän pågår. Även nationella arbetsgrupper inom Trauma och Barn och unga med långvarig smärta pågår
Brännskadevård	Tangerar beslutat tillståndsområde
Cochlea (missbildningar inom öron/ hörselbarnorna, medfödd hörselgångsatresi, vestibulärt implantat, mellanöreimplantat)	Tangerar beslutat tillståndsområde. Nationell arbetsgrupp inom hörselnedsättning otokirurgi pågår
Donationer	Regeringsuppdrag pågår
Initial rehabilitering vid svår hjärnskada	Nationell arbetsgrupp inom traumatisk hjärnskada pågår
Kraniofaciala missbildningar, avancerad käk- och ansiktsprotetik, rekonstruktioner samt läpp-, käk-, och gomspalt	Tangerar beslutat tillståndsområde
MOHS kirurgi vid vissa typer av basaliom	Implementering av vårdprogram pågår
Plexus (traumatisk och obstetrisk skada samt operation och uppföljning)	Tangerar beslutat tillståndsområde
Psykodermatologi	Eventuellt arbete inom regionernas struktur för kunskapsstyrning
Resttillstånd efter obesitasoperation (långvarig kronisk smärta, nutritionsproblematik och reoperation)	Nationella riktlinjer för obesitas nyligen publicerade samt nationell arbetsgrupp för fetma hos barn och ungdomar pågår
Syndrom med komplexa vårdbehov	Nationell arbetsgrupp inom området pågår
Transplantationer (barnhjärta, lunga)	Tangerar beslutat tillståndsområde
Trauma, barn/vuxna (ansiktstrauma, multitrauma)	Nationell arbetsgrupp inom Trauma pågår
Utredningsenhet för särskilt svårutredda fall	Implementering av bl.a. tillståndsområdet Svårbehandlat självskaдебeteende
Vård för personer med svåra beteendestörningar	Implementering av bl.a. tillståndsområdet Svårbehandlat självskaдебeteende